

Ба 53924

РР

ЦЭНТРАЛЬНАЕ БЮРО УСЕБЕЛАРУСКАГА АБ'ЯДНАННЯ
ПОЭТАЎ І ПІСЬМЕНЬНІКАЎ „МАЛАДНЯК“

31963

ЛІТАРАТУРНЫ ГУРТОК ПРЫ „МАЛАДНЯКУ“

ВЫДАНЬНЕ ЦБ „МАЛАДНЯКА“
МЕНСК—1927

ab
14648

8
БА 53924 ПР.

ЦЭНТРАЛЬНАЕ БЮРО ЎСЕБЕЛАРУСКАГА АБ'ЯДНАНЬНЯ
ПОЭТАЎ І ПІСЬМЕНЬНІКАЎ „МАЛАДНЯК“

22
31.9.63

А 53924 ПР
ЛІТАРАТУРНЫ ГУРТОК
ПРЫ „МАЛАДНЯКУ“

Бел. адрэс
1994 г.

ВЫДАНЬНЕ ЦБ „МАЛАДНЯКА“
МЭНСК—1927

Галоўлітбел № 25372.
Друк. Профтэхшколы,
з. № 1912. 1000 экз.

25. 04. 2009

3198

17

Ад усебеларускага аб'яднання поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“.

I

Тры гады таму назад утварылася першае на Беларусі аб'яднаньне поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“. Гэтае аб'яднаньне, увабраўшы ў сябе ўсю літаратурную моладзь, усіх поэтаў і пісьменьнікаў, выкліканых да творчае працы з рабочых і сялянскіх мас Кастрычнікавай рэвалюцыяй, зрабілася асяродкам, кузьняй рэвалюцыйнае беларускае літаратуры. Таму гісторыя „Маладняка“ — гэта ёсьць гісторыя нараджэньня і росту новае беларускае літаратуры паслякастрычнікавае пары.

Утварэньне „Маладняка“ і першы пэрыод яго існаваньня можна назваць пэрыодам літаратурнае рэвалюцыі, адным з момантаў перанясеньня ў сфэры ідэолёгіі тае непасрэднае барацьбы, якую ў політычных і эканомічных сфэрах вялі рабочыя і сяляне Беларусі ў эпоху ваеннага комунізму. Маладая літаратура, працягая рэвалюцыйна-клясавай сьведомасьцю, поўная жывых адгалоскаў Кастрычнікавае завірухі, дала адкрыты бой рэшткам нацыянальна-народніцкіх традыцый, у васноўным страціўшых пад сабою цьвёрдую глебу. Гэта быў бой за канчатковае ўкараненьне ў сьвет літаратурнага мастацтва політычнае ідэолёгіі пролетарыяту.

Гэты пэрыод барацьбы характарызаваўся для „Маладняка“ наступным:

а) з боку арганізацыйнага—

захапленне арганізацыйнымі мэтамі, масавае павялічэнне ліку сяброў „Маладняка“ за кошт рабоча-сялянскае моладзі (агульны склад „Маладняка“ дасягаў 500 чал.), масавае адчыненне філій і гурткоў, правядзенне шырокай вуснай агітацыі ў выглядзе публічных выступленняў, дыспутаў літвечароў і г. д., масавае друкаванне маладнякоўскіх твораў;

б) з боку ідэйнага зместу творчасці—

пераважнасць грамадзкіх мотываў, блізкасць твораў да тыпу гэтак званае „політычнае поэзіі“, багацьце мотываў захаплення барацьбой і пабедай—гэтак званая „бурапена“ і г. д.;

в) з боку формальна-мастацкага—

нядбаласць у мастацкай апрацоўцы твораў, тэматычная беднасць, слабасць сюжэтнай конструкцыі, абсалютная пераважнасць лірыкі перад эпасам і драмай, пагоня за эфэктным і экстравагантным, адмаўленне на словах ад формальнае спадчыны клясычнае літаратуры і інш.

За гэты першы пэрыод свайго жыцця і барацьбы „Маладняк“ зрабіў два вялікіх і важных дасягненні: з аднаго боку, ён „політычна“ заваяваў сабе домінуючы стан у беларускай літаратуры, умацаваў у ёй свае рэвалюцыйна-новатарскія ідэі; з другога боку, ён выпрацаваў мэтоды шырокае літаратурна-грамадзкае працы, дасягнуўшы нябывалае блізкасці ў лучнасці пісьменьніка з чытачом, пашырыўшы магчымасць выяўлення творчых сіл таленавітым выхадцам з працоўных кляс.

II

Разьвіцьцё і пашырэнне соцыялістычнага будаўніцтва БССР, шырокае сталае разгортванне будаўніцтва беларускае культуры пад кіраўніцтвам пролетарыяту і камуністычнае партыі, а таксама звязаная з агульным эканамічным і політычным разьвіцьцём нутраная эвалюцыя ў радох „Маладняка“,—усё гэта прывяло яго да патрэбнасьці некаторай зьмены, паглыбленьня, удасканаленьня мэтодаў працы, увяло яго ў другі пэрыод існаваньня, пачатак якога прыпадае прыблізна на час 1-га Ўсебеларускага Зьезду „Маладняка“ ў лістападзе 1925 г.

Новыя абставіны літаратурнага жыцьця Беларусі, а менавіта: набліжэньне да суб'ектыўнага прызнаньня ідэй пролетарскае культуры старых беларускіх пісьменьнікаў, рост і мастацкае аформленьне значнае часткі пісьменьнікаў-маладнякоўцаў, параўнаўча багаты колькасна і якасна багаж маладнякоўскай прадукцыі, рост культурных запросаў рабочых і сялянскіх мас,—патрабавалі ад „Маладняка“ рашучага перагрупаваньня сіл, пераходу ад „непасрэднае барацьбы“ да „мірнага будаўніцтва“, да сур'ёзнае ўпартае працы па будаваньні беларускае пролетарскае літаратуры.

Адначасна з гэтым—рост дабрабыту вёскі, узвышэньне актыўнасьці ўсіх пластоў грамадзтва, клясаве распляставаньне як у вёсцы, так і ў горадзе, паставіла перад „Маладняком“ нямінучую пэрспэктыву дыфэрэнцыяцыі, потэнцыяльныя магчымасьці якой былі заключаны ў наліччы розных клясава-псыхалёгічных формацый сярод „Маладняка“.

Вынікам усяго вышэйдадзенага зьявілася тое, што гэты новы пэрыод у жыцьці „Маладняка“ пачаўся зацяжлівым хваравітым крызісам, які скончыўся выхадам з „Маладняка“ часткі поэтаў і пісьменьнікаў і ўтварэньнем новае літаратурнае групы.

Гэты выхад з „Маладняка“ часткі пісьменьнікаў азначаў сабою суб'ектыўна—капітуляцыю перад труднасьцямі перагруппаваньня арганізацыйных і творчых сіл, перад труднасьцямі пераходу на новыя, больш цяжкія, хоць мо' і больш спакойныя пазыцыі; аб'ектыўна—адыход ад правільнае лініі ў справе будаваньня беларускае пролетарскае літаратуры.

Аб апошнім сьведчыць выстаўленьне, як асноўнай задачы сучаснае літаратуры, „выхаваньне новага чалавека-грамадзяніна, чалавека соцыялістычнае грамады“, што абазначае падмену ясных задач пролетарскае літаратуры, літаратуры пераходнае эпохі дыктатуры пролетарыяту туманымі ідэямі літаратуры, па-за клясавае, што, па сутнасьці, абазначае адмаўленьне пролетарскае культуры наогул. У сваім лёгічным разьвіцьці гэта тэорыя прыводзіць да шуканьня такога мастацтва, якое не кіравалася-б „усякімі пабочнымі інтарэсамі і патрэбамі таго ці іншаго дня, або тэй ці іншай грамады людзей, якую мастак выражае ў пісьменстве“. Адсюль ужо адзін крок да агалашэньня лёзунгу „мастацтва для мастацтва“.

Бязумоўна, у сувязі з гэтымі тэорэтычнымі мудраваньнямі зноходзяцца і эклектычна-вучнёўскія спробы А. Бабарэкі замяніць марксыцкі погляд на гісторыю, як на барацьбу клясаў, нясуразнай тэорыяй аб „вызваленьні беларускае душы“ (гл. даклад на „Маладнякоўскім зьездзе“).

Пад вышэйпададзенымі пастулатамі выхадцаў з „Маладняка“, бязумоўна, хаваецца ліквідатарства, расчараваньне ў справе будаўніцтва беларускае пролетарскае культуры.

Гэта ліквідатарства і расчараваньне мае відочны адбітак як у арганізацыйнай пляцформе новае літаратурнае арганізацыі, так і ў творчасці яе сяброў.

Арганізацыйныя імкненьні сэцэсыяністых ідуць па лініі адыходу ад літаратурна-масавае арганізацыі да

вузка-акадэмічнае, да арганізацыі 8—10 „сапраўды таленавітых адзінак“, „не абцяжараных філіямі і гурткамі“. Гэта значыць — ізоляцыя ад мас, замыканьне ў вузкае кола „олімпійскага ўзвышша“. Гэта значыць — арганізацыйнае ліквідатарства.

Што датыча творчасьці вышаўшых з „Маладняка“ пісьменьнікаў, дык у ёй характэрным для апошняга часу зьяўляецца тэндэнцыя да мяшчанска-абмежаванага індывідуалізму — то сьлюнява-плакучага (Я. Пушча), то істэрычна-крыклівага (У. Дубоўка), то ахутанага нуднымі туманамі філэзофскага сэнсуалізму (К. Чорны). І тут мы бачым адыход ад размаітых рознакалёрных праяў сучаснасьці, замыканьне ў вузкае кола свайго „высока-мастацкага“ „я“. Гэта ліквідатарства ў творчасьці.

Разглядаючы, такім чынам, факт выхаду са складу аб'яднаньня групы пісьменьнікаў „Маладняк“ у далейшым лічыць магчымым аказваць таварыскую дапамогу і падтрыманьне новай маладой літаратурнай арганізацыі, аднак, ні на хвіліну ня спыняючы выкрыцьцё яе ўхілаў і памылак як у тэорыі, так і ў творчай практыцы.

III

Уваходзячы ў чацьверты год свайго існаваньня, усебеларускае аб'яднаньне поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“ застаецца той-жа моцнай, масавай літаратурнай арганізацыяй, якой была і да гэтага часу. Ускладнёныя варункі працы, пашырэнне і паглыбленьне чарговых задач па будаваньні беларускае пролетарскае літаратуры патрабуюць некаторага перагрупаваньня сіл, некаторае зьмены, рацыяналізацыі мэтодаў працы, але задача цалком застаецца ранейшая — гэта будаўніцтва пролетарскае літаратуры шляхам творчае працы, з аднаго боку, і, з другога,

шляхам выяўленьня і арганізацыі літаратурна-мастацкіх сіл з рабочай і сялянскай масы.

У працы па дасягненьні пастаўленай задачы „Маладняк“ надалей будзе грунтавацца на наступных асноўных прынцыпах:

1) „Маладняк“ лічыць, што беларуская пролетарская літаратура ўтвораецца ў працэсе пашырэння і паглыблення агульнага сацыялістычнага будаўніцтва краіны шляхам паступовае, упартае і сьвядомае працы поэтаў і пісьменьнікаў над прасьвятленьнем клясава-пролетарскай псыхолёгіі і ідэалёгіі, а таксама шляхам папаўненьня літаратурна-пісьменьніцкіх кадраў з мас беларускага пролетарыяту.

2) „Маладняк“ лічыць, што „толькі дакладным веданьнем культуры, створанай ўсім разьвіцьцём чалавецтва, толькі перапрацоўкай яе можна будаваць пролетарскую культуру“ (Н. Ленін), а таму ставіць адной з галоўных і першачарговых задач кожнага маладнякоўца ўпартую працу па сьвядома-крытычнаму аўладаньню культурнымі дасягненьнямі папярэдніх эпох.

3) „Маладняк“ лічыць, што толькі беларуская літаратура, паступова ўспрымаючы ў працэсе свайго разьвіцьця пролетарска-інтэрнацыянальны змест, павінна адначасна разьвіваць і ўдасканальваць самабытную нацыянальную форму, дзеля чаго кожны маладняковец у сваіх формальных шуканьнях павінен перш за ўсё выкарыстоўваць мастацкія багацьці народнае творчасьці і дасягненьні ў гэтай галіне старэйшых беларускіх поэтаў і пісьменьнікаў.

4) „Маладняк“ лічыць, што „кожная пэўная грамадзкая формацыя мае свой пэўны мастацка-літаратурны стыль“ (В. Фрычэ), што эпоха дыктатуры пролетарыяту таксама выпрацуе свой асаблівы стыль або, іначай кажучы, літаратурна-мастацкі кірунак, які, бязумоўна, не ўкладаецца ў вядомыя да гэтага

часу кірункі. Таму „Маладняк“ лічыць недарэчным рэглямэнтаваць той ці іншы з мастацкіх кірункаў папярэдніх эпох і даўчасным яшчэ даваць дэкларацыйнае вызначэньне новаму кірунку, адпавядаючаму сучаснасьці. „Маладняк“ выкарыстоўвае мастацкія способы розных літаратурных кірункаў пастолькі, паколькі выгодны яны, як матар’ял для будаваньня новае літаратуры эпохі дыктатуры пролетарыяту і соцыялістычнага будаўніцтва.

Выходзячы з пададзеных вышэй агульных прындыпаў, „Маладняк“ высоўвае на бліжэйшы час наступныя канкрэтныя задачы:

1) Некаторая організацыйная перабудова „Маладняка“ на аснове разьмежаваньня літаратурна-творчае і культурна-масавае працы.

2) Узмацненьне працы па падняцьці ўсебаковага культурнага ўзроўню маладнякоўцаў праз пасылку іх у вышэйшыя навучальныя ўстановы, а таксама праз організацыю сэмінарыяў і студый пры „Маладняку“.

3) Рашучая барацьба за падняцьце мастацкае якасьці маладнякоўскае продукцыі, барацьба супроць праніканьня ў гэту продукцыю твораў макулатурнага значэньня.

4) Організацыя сур’ёзнае марксыцкае крытыкі як унутры „Маладняка“, так і ў маштабе ўсяе беларускае літаратуры.

У справе вырашэньня ўсіх вызначаных вышэй задач „Маладняк“, як і раней, будзе працаваць пад непасрэдным кіраўніцтвам Комуністычнае партыі (б) Беларусі, у шчыльнай сувязі з Ленінскім Комуністычным Саюзам Моладзі, пры агульным падтрыманьні ўсіх працоўных БССР.

Цэнтральное Бюро

*Ўсебеларускага аб’яднаньня поэтаў і пісьменьнікаў
„МАЛАДНЯК“*

Організацыя і задачы гуртка.

Зусім бясспрэчна існаванне нават сярод шырокіх колаў грамадзянства, зацікаўленасці літаратурай наогул і асабліва беларускай. З другога боку, матар'ялы рэдакцый беларускіх цэнтральных і мясцовых газет, а таксама часопісаў, сьведчаць аб надзвычайным захапленні літаратурнаю творчасцю бывае зусім непадрыхтаваных да гэтага асоб. Адсюль відавочна выцякае неабходнасць арганізацыі гэтага стыхійнага імкнення да сьвядомага, найбольш прадукцыйнага апанавання і карыстання літаратурай, а таксама і літаратурнай творчасці. Паколькі гэта імкненне шырока-грамадзкае, так кажучы, літаратурна-грамадзкі рух, патолькі і арганізаванне яго павінна насіць шырокі грамадзкі характар. Навучальныя, наогул габінэтныя ўстановы і інстытуцыі ня змогуць тутак адыграць арганізуючае ролі, нават калі-б былі матар'яльныя і іншыя магчымасці для масавага заснавання такіх інстытуцый. А добра вядома, што гэтых магчымасцяў няма; вядома таксама, што выкладанне літаратуры хоць-бы ў нашых сямігодках яшчэ слабаватае.

Літаратурна-грамадзкаю арганізацыяю зьяўляецца ўсебеларускае аб'яднанне поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“. У складзе сваіх філій „Маладняк“ яднае поэтаў і пісьменьнікаў, якія ўжо больш-менш выявілі сябе на літаратурнай ніве і зьяўляецца пера-

важна вытворчаю організацыяю. Азнаямленьне з літаратураю, дапамогу найбольш прадукцыйнаму ўспрыманьню яе, выяўленьне новых літаратурных адзінак і разьвіцьцё іх павінны ажыцьцяўляць літаратурныя гурткі пры „Маладняку“. Гэта якраз дазволіць аб'яднаньню „Маладняк“ ажыцьцяўляць літаратурнае выхаваньне мас і рост за іх кошт.

Тамака, дзе ёсьць хоць-бы адзін шчыра зацікаўлены літаратураю працаўнік, ён не павінен адмовіцца ад спробы заснаваць літаратурны гурток, якому ахвотна дасьць памяшканьне для працы і школа, і клуб, і хата-чытальня. Калі зацікаўленасьць літаратураю сярод пэўнай часткі акаляючай ініцыятара насельнасьці выявілася—трэба скарыстаць яе пры організацыйным аформленьні. Калі гэтага няма—ініцыятару прыдзецца выявіць такую зацікаўленасьць, бо ў маладнякоўскай організацыйнай працы па пытаньнях уваходу ў гурткі павінен быць захован цалком прынцып добраахвотнасьці і сьвядомасьці як задач гуртка, так і сваіх уласных пасья ўступленьня ў гурток. Яшчэ лепш будзе, калі справаю організацыі літаратурнага гуртка пры аб'яднаньні „Маладняк“ зацікавяцца мясцовыя культурныя сілы і тым болей комсамольцы і партыйцы.

Орыентаваўшыся ва ўмовах, ініцыятар павінен асабова ці поштай параіцца з бюро акруговай філіі „Маладняка“, а, калі яго няма, Цэнтральным Бюро „Маладняка“ (Менск, Рэволюцыйная, 21) і атрымаць адтуль статут. Маючы яго раней, або атрымаўшы з бюро, ініцыятар павінен яго добра вывучыць, каб мець дакладнае ўяўленьне як аб будове гуртка, так і аб яго задачах, і знаёміць з гэтым другіх.

Пасьля гэтага, ініцыятар павінен згуртаваць з найбольш зацікаўленых асоб ініцыятыўную групу з 3—5 асоб, якая-б агульнымі сіламі скончыла організацыйную працу. Карысна будзе, калі члены гэтай

групы скарыстаюць кожную сходку некалькіх чалавек, вечарынку і д. т. п., каб пагаварыць аб новай арганізацыі, яе задачах і выклікаць зацікаўленасьць да яе. Вельмі важным крокам будзе правядзеньне спецыяльнага агітацыйна-інфармацыйнага сходу. Чым з большага ліку катэгорый людзей гэты сход будзе складацца, тым лепш. Трэба запрасіць рабочых, сялян, партыйцаў, комсамольцаў і наогул моладзь, культурнікаў, вучняў і г. д.; у парадку дня павінен быць даклад аб значэньні літаратуры і арганізацыі літаратурнага гуртка пры аб'яднаньні „Маладняк“. Далёка ня лішнім будзе арганізаваць у канцы дзелавой часткі паказ з дэкламаваньнем, сьпевамі, апавяданьнем казак і г. д.

Гурткі, заснаваныя без папярэдняй падрыхтоўчай працы, на сходзе выпадкова папаўшых на яго асоб, часьцей за ўсё так хутка паміраюць, як хутка заснаваліся. Дзеля гэтага трэба імкнуцца да таго, каб арганізацыя, хоць-бы і пры дапамозе з боку, вырастала сама ў поўнай сьвядомасьці сваіх задач.

Вышэйпаказаны агульны сход, як і ўсеходы наогул будучага гуртка, павінен быць дасканала падрыхтован як з боку памяшканьня, так і апавяшчэньня аб ім і захаваньня парадку на ім. У выніку ўсебаковага абгаварэньня пытаньняў павінна атрымацца ня толькі пастанова, але і перакананьне аб неабходнасьці ўтварэньня гуртка ў данай мясцовасьці і ўступленьня ў яго шэрагі. На сходзе абвешчаецца, дзе, калі і ў каго адбываецца запіс жадаючых уступіць у гурток, а можа адбывацца і самы запіс.

Калі за тыдзень або за іншы тэрмін выявіцца пэўны лік жадаючых уступіць у склад членаў гуртка і працаваць у ім, трэба склікаць арганізацыйны сход, які будзе складацца з гэтых жадаючых уступіць у гурток і членаў ініцыятыўнай групы. У парадку

дня гэтага сходу стаяць пытаньні аб утварэньні літаратурнага гуртка пры „Маладняку“, прыёме статуту і выбары прэзыдыуму гуртка і рэвізыйнай камісіі.

Станоўча вырашыўшы пытаньне аб утварэньні гуртка, сход павінен прыняць статут, констытуцыю яго. Зьмяняць статут ня прыдзецца, бо права на гэта мае толькі Цэнтральнае Бюро „Маладняка“. Прыём статуту па пунктах мае надзвычайна вялікае значэньне ў справе азнаямленьня прысутных з будоваю гуртка і яго задачамі, што ўхіліць працу гуртка ў будучыне ад спрэчак па організацыйных пытаньнях, якія так пануюць у нашых організацыях. Да таго сходу трэба будзе вырашыць пытаньне аб назве гуртка. Лепш за ўсё назваць яго па месцу знаходжаньня прэзыдыуму гуртка, як напр., „Коханаўскі“, „Жлобінскі“ і г. д.

У склад гуртка можа ўвайсьці кожны грамадзянін незалежна ад нацыянальнасьці, полу, адукацыі і г. д. У справе папулярызацыі літаратуры можа быць карысны кожны, як напр. няпісьменная сялянка-сьпявачка і селянін-казачнік могуць часамі даць больш, чым які пісьменны poeta. Апрача гэтага, гурток можа згуртаваць каля сябе і ня-членаў гуртка, але карысных для гуртка сваёй працай у кірунку ажыццяўленьня задач, пастаўленых сабе гуртком. Самымі першымі членамі гуртка зьяўляюцца заснаваўцы яго ў ліку ня менш 5 асоб. Усе іншыя пасьля першага організацыйнага сходу прымаюцца агульнымі сходамі гуртка па іх пісьмовай заяве. Усе дэталі будовы гуртка відаць з статуту, пасьля прыёму якога прыдзецца абраць прэзыдыум у складзе трох асоб і аднаго кандыдата, а таксама і рэвізыйную камісію ў такім-жа складзе. Калі лік сяброў не перавышае 10 чалавек, замест прэзыдыуму абіраецца адзін старшыня, а абавязкі рэвізыйнай камісіі выконвае агульны

сход, рэвізыйныя матар'ялы якому дакладвае адзін з членаў гуртка па выбары агульнага сходу.

Урэшце падпісваецца статут гуртка ў 2 экз., ня менш чым 5 членамі-заснаваўцамі. Адзін экзэмпляр статуту застаецца ў гуртку, а другі разам з пратаколам арганізацыйнага сходу, заяваю і сьпісам сяброў пасылаецца ў бюро акруговай філіі „Маладняка“, а калі яе няма, дык у Цэнтральнае Бюро „Маладняка“ на зацьверджаньне. Неабходна мець на ўвазе, каб пратакол арганізацыйнага сходу, як і іншых, у далейшай працы гуртка, меў поўныя даныя аб сходзе і дакладны загаловак, які сход (грамадзян, заснаваўцаў, прэзыдыуму, членаў і г. д.), каго (агітацыйна-інфармацыйны сход грамадзян вёскі Хвайнікі, заснаваўцаў Азярышчанскага літаратурнага гуртка пры аб'яднаньні „Маладняк“ і г. д.) №, дата (дзень, месяц, год) сходу, лік прысутных і пералічэньне іх або дадатак сьпісу іх да пратаколу, час адчынення і зачынення, месца, старшыня і сакратар, парадак дня, кароткі зьмест дакладаў, пытанняў, якія пытаньні ўзьняты і хто іх падымаў, пастановы і подпісы прэзыдыуму. У сьпісе заснаваўцаў павінны быць весткі: прозьвішча, імя па бацьку, адукацыя, соцыяльны стан, нацыянальнасьць, партыйнасьць і ўзрост.

Для ўступленьня ў гурток таксама трэба запоўніць адпаведную анкету.

Калі бюро акруговай філіі „Маладняка“ адмовіць у зацьверджаньні гуртка, можна падаць мотываваную скаргу ў Цэнтральнае Бюро.

Адбіткі ўсіх папер павінны захоўвацца ў справах гуртка.

Пасьля арганізацыйнага аформленьня павінен быць укладзены плян бліжэйшай працы і пасланы на зацьверджаньне ў бюро філіі; усе пратаколы ў адбітках таксама павінны пасылацца на зацьверджаньне.

Першыя крокі працы гуртка маюць складацца з уцягнення новых асоб у склад гуртка, папулярызаванні літаратуры, выхавання сваіх членаў, выяўлення і падліку свае прадукцыі, рэалізацыі яе і г. д. Трэба памятаць, што лепш мець менш членаў гуртка і якую небудзь працу, чым шмат членаў бяз працы. Таму асаблівае значэнне мае папярэдня падрыхтоўка асоб, якіх пажадана ўцягнуць у гурток.

Наогул, праца гуртка пойдзе па такіх лініях: арганізацыйнай, папулярызаваннай, вызавачай і вытворчай. У выпадку развіцця апошняй прыдзецца пэўную ўвагу аддаваць справе яе рэалізацыі.

Арганізацыйная, як і папулярызаванная дзейнасць асаблівых труднасцяў і няяснасцяў мець будзе. Сталая сувязь з бюро філіі, комсамольскімі і партыйнымі арганізацыямі і г. д. палегчыць арганізацыйны шлях. Спосабы папулярызаванні добра вядомы: паказ, лекцыя, гутарка, дыспут, удзел у рукапісным і звычайным друку і г. д.

Адна частка выхавачай працы—успрыманне літаратурных каштоўнасцяў шляхам плянавага з пэўным падборам чытанья, або слухання таксама не патрабуе агульных тлумачэнняў, а дэталі высвятляюцца на практыцы. Пытанне, як чытаць, высветлена ў іншых кніжках і ў нашу задачу зараз не ўваходзіць. Усякае выхаванне мае адукацыйны элемент. Апрача таго, членам гуртка неабходна мець хоць-бы самую элементарную на першы час тэарэтычную падрыхтоўку. Таму гурток у першы час свайго існавання павінен будзе прапрацаваць курс літаратуразнаўства. Праца ў гэтым кірунку павінна адбывацца рэгулярна і добра будзе, калі гурток знойдзе для вядзення яе сталага кіраўніка, якім можа быць выкладчык літаратуры мясцовай школы, падрыхтаваны аматар літаратуры наогул і інш.

Спосаб заняткаў—кніжна-лябораторны, які, аднак, не павінен выключаць заслухваньня абагульняючых ці падобных ім лекцый. У васнове працы заўсёды павінна ляжаць уласнае азнаямленьне і вывучэньне крыніцы: сонэту, песьні, драмы, поэмы, стылю па твору аўтара, твораў аўтара і г. д. Ужо пасья гэтага можна пазнаёміцца з тым, што аб вывучаемым прадмеце сказана ў вучэбніках, падручніках, крытыцы і г. д. Падзелены курс літаратуразнаўства на пэўныя часткі можа быць прапрацаваны ўсімі членамі гуртка. Вынікі прапрацоўкі дакладваюцца на агульным сходзе, што і замацоўвае атрыманыя самастойна веды, а таксама ўносіць у іх пэўныя папраўкі. З тае прычыны, што член гуртка ня толькі павінен ведаць форму, але і апанаваць ёю, карысна будзе, калі будуць пэўныя практыкаваньні ў разборы вершаў, адшуканьні мэтафор, эпітэтаў і інш., крытыцы твораў друкаваных і сваіх сяброў, вывучэньні літаратуры сваёй мясцовасьці, як у сучасным яе стане, так і ў гістарычнай пэрспэктыве і г. д.

Адсюль ужо прасты пераход да пытання аб сваёй творчасьці наогул. Творы членамі гуртка чытаюцца на сходах, абгаварваюцца і робіцца адпаведны вывад аб іх рэалізацыі. Рэалізаваньне, г. зн. надрукаваньне, можа адбыцца ў сваім рукапісным, або шклопісным часопісе, насыценнай газэце, акруговай ці цэнтральных газэтах, часопісу „Маладняк“ ці іншых часопісах і выданьнях.

Намечаныя асноўныя рысы арганізацыі гуртка і пачатку яго працы цалком дапушчаюць яго рост і пашырэньне яго дзейнасьці, якая і паглыбіць і пашырыць сваю працу ў паказаных вышэй галінах. Апошняе можа з посьпехам адбыцца толькі пры цеснай сувязі з акаляючым жыцьцём наогул і з партыйнымі і комсамольскімі арганізацыямі асабліва.

С Т А Т У Т

(назва гуртка, мясцовасьць, раён, акруга)

літаратурнага гуртка пры ўсебеларускім аб'яднаньні
поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“.

Мэты і задачы гуртка.

§ 1. Літаратурны гурток пры „Маладняку“ організуецца і працуе на падставе агульных політычных і ідэолёгічных прынцыпаў, выказаных у статуте „ўсебеларускага аб'яднаньня поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“.

§ 2. Літаратурны гурток пры „Маладняку“ мае сваёй мэтай прапаганду ідэй мовай беларускай літаратуры, якая ўзрасла і развінулася на глыбе Кастрычнікавай рэвалюцыі, вывучэньне і азнаямленьне шырокіх кол грамадзянства з беларускай літаратурай наогул, а таксама дапамогу філіям „Маладняка“ ў справе выяўленьня новых поэтаў і пісьменьнікаў з рабочай і сялянскай гушчы.

§ 3. Для гэтае мэты літаратурны гурток організуе сходы, заняткі, галосныя чытаньні, літаратурныя вечары, лекцыі, дыспуты, кніжныя выстаўкі, выпускае насыценныя газэты, рукапісны часопіс і г. д.

§ 4. Літаратурны гурток у сваёй рабоце кіруецца наказамі бюро філіі, выкананьне якіх для гуртка абавязкова. Плян работы гуртка зацьвярджаецца бюро філіі.

§ 5. Гурток усю сваю працу ўзгоднівае і ўвязвае з мясцовымі партыйнымі, комсамольскімі і савецкімі організацыямі

Організацыя гуртка.

§ 6. Літаратурны гурток пры „Маладняку“ арганізуецца ініцыятыўнай групай таварышоў у складзе ня менш 5 асоб і зацьвярджаецца бюро бліжэйшай філіі, або ЦБ „Маладняка“. Гурток лічыцца існуючым з дня зацьверджаньня бюро філіі.

Правы і абавязкі сяброў гуртка.

§ 7. Сябром у гурток можа ўвайсьці кожны таварыш, не маладзей 14 год, згодны з агульнымі прынцыпамі „ўсебеларускага аб'яднаньня поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“, спачуваючы мэтам і задачам гуртка і жадаючы актыўна ў ім працаваць. Для ўступленьня ў гурток трэба мець пісьмовую рэкомэндацыю ня менш, як 2-х сяброў гуртка або рэкомэндацыю партыйнай ці комсамольскай арганізацыі.

§ 8. Кожны сябра гуртка павінен весьці актыўную работу па выкананьні пастаўленых гуртком задач і выконваць усе пастановы гуртка і яго прызыдыму.

§ 9. Сябра гуртка можа быць выключаны з гуртка толькі па пастанове агульнага сходу гуртка.

Агульны сход.

§ 10. Агульны сход гуртка зьбіраецца ня менш, як адзін раз у два тыдні, а ў пільных выпадках па пастанове прэзыдыму ці па патрабаваньні $\frac{1}{3}$ сяброў гуртка. Усе справы на агульным сходзе гуртка вырашаюцца простаю большасьцю галасоў.

§ 11. Вырашэньню агульнага сходу падлягаюць пытаньні:

- а) Выбар сяброў прэзыдыму.
- б) Зацьверджаньне пляну работы.

- в) Заслухоўваньне справаздач прэзыдыуму.
- г) Выключэньне сяброў гуртка.
- д) Разгляд і зацьверджаньне грашовых справаздач прэзыдыуму.
- е) Ліквідацыя гуртка.

Увага. У выпадках патрэбы на агульным сходзе разьбіраюцца і больш дробныя пытаньні бягучага характару.

§ 12. Агульны сход гуртка мае сілу, калі прысутнічае ня менш палавіны ўсіх сяброў гуртка.

Прэзыдыум гуртка.

§ 13. Выканаўчым органам гуртка зьяўляецца прэзыдыум, які выбіраецца агульным сходам у ліку 3 сяброў і 1 кандыдата на тэрмін 6 месяцаў. Прэзыдыум складаецца з старшыні, яго намесьніка (ён жа і скарбнік) і сэкратара. Прэзыдыум гуртка абавязкова зацьвярджаецца бюро філіі „Маладняка“.

Увага. У выпадках, калі лік сяброў не перавышае 5 чалавек, замест прэзыдыуму выбіраецца адзін старшыня.

§ 14. Прэзыдыум зьяўляецца прадстаўніком гуртка ва ўсіх яго справах, вядзе ад імя гуртка перапіску, праводзіць у жыцьцё ўсе пастановы агульнага сходу, сачыць за выкананьнем ускладзеных на сяброў гуртка абавязкаў, зьбірае і траціць грашовыя сродкі.

Рэвізыйная камісія.

§ 15. Рэвізыйная камісія выбіраецца агульным сходам гуртка ў складзе 3 сяброў і кандыдата на тэрмін 3 месяцы.

5 53924
426659

§ 16. Рэвізыйная камісія сочыць за выкананьнем узложаных на прэзыдыум гуртка абавязкаў, кантралюе работу прэзыдыуму, сочыць за правільнасьцю траты грашовых сродкаў, разьбірае скаргі на дзейнасьць прэзыдыуму і справаздачу аб сваёй рабоце дае агульнаму сходу гуртка.

Грашовыя сродкі гуртка.

§ 17. Грашовыя сродкі гуртка складаюцца з субсыдый мясцовых устаноў, а таксама са збораў з лекцый і вечароў і г. д.

§ 18. Грашовыя сродкі трацяцца прэзыдыумам гуртка. Справаздачы іх, разгледжаныя і зацьверджаныя агульным сходам гуртка, падаюцца ў тую ўстанову, з якой атрыманы грошы, а копіі абавязкова падаюцца ў бюро філіі „Маладняка“.

Аб зьменах статуту і ліквідацыі гуртка.

§ 19. Статут літаратурнага гуртка пры „Маладняку“ можа быць зьменены толькі ЦБ „Маладняка“ згодна з існуючымі законапалажэньнямі.

§ 20. Гурток ліквідуецца па пастанове агульнага сходу гуртка, а таксама па пастанове ЦБ „Маладняка“ ці бюро філіі, пры якой гурток існуе. Пры ліквідацыі гуртка, яго маемасьць і грашовыя сродкі паступаюць у бюро філіі „Маладняка“.

Устаноўцы:

ПРЫКЛАДНАЯ ПРОГРАМА

па літаратурназнаўству для літаратурных гурткоў
пры „Маладняку“.

Частка I.

Тэорыя літаратуры.

Падзел тэорыі літаратуры на тры аддзелы: а) стылістыка, б) вершазнаўства і в) тэорыя літаратурных жанраў.

а) Стылістыка.

Слова, як матар’ял поэзіі. Славесны склад мовы: *архаізмы, нэалёгізмы, дыялектызмы, барбарызмы*. Прыклады іх з сучаснай беларускай мовы.

Разьвіцьцё мовы. Пісьменьнікі, як тварцы літаратурнай мовы. Выяўленчасьць (азабражальнасьць) мовы. *Параўнаньне. Мэтафора і яе віды. Увасабленьне. Сымбаль. Мэтанімія. Сінекдоха. Гіпербола. Эпітэт і яго віды*. Прыём азабражальнасьці ў поэме Я. Коласа „Новая Зямля“. Параўнальная характарыстыка расійскіх, сялянскіх і пролетарскіх поэтаў па кнізе Львова-Рагачэўскага—„Книга для чтения по современной русской литературе“. Практыкаваньне: вынаход эпітэтаў і характарыстыка іх.

Сынтаксычныя прыёмы стылістыкі. *Роўналежнасьць (паралелізм). Антытэза. Адзінапачатак (анафара). Канцоўка (эпіфара). Мова адрывістая і пэрыодычная*.

б) Вершазнаўства.

Рытм і мэтр. Вершавая мова (стиховая речь). Разьмеры. *Ямб. Харэй. Асаблівасьці двухскладовых стоп. Дактыль. Амфібрахія. Анапест. Асаблівасьці трохскладовых стоп*. Практыкаваньне ў вызначэньні

разьмераў Я. Купалы ў зборніку „Спадчына“. Цэзура. Рыфма і яе віды. Алітарацыя. Ассонанс. Строфа. Віды строф. Віды строфічных вершаў. Сонэт. Аналіз беларускіх сонэтаў.

в) Тэорыя літаратурных жанраў. Падзел поэзіі на лірычную, дыдактычную, эпічную і драматычную. Лірычная поэзія, яе сутнасьць і віды: 1) песня, 2) ода, 3) элегія.

Дыдактычная поэзія: 1) Пасловіца. Складаньне зборніка беларускіх пасловіц і іх аналіз з боку стылю, вершатворных элемэнтаў (разьмеры рыфмы) і тэм. Соцыяльныя мотывы пасловіцы. 2) Басня. 3) Сатыра.

Эпічная поэзія, яе асаблівасьці і віды:

1) Казка. Абрады беларускай казкі. Клясавае барацьба ў адбіцьці казкі. 2) Апавяданьне. Пабудова апавяданьня, яго складаныя часткі і цэлае.

3) Роман. 4) Поэма. Апавядальныя і лірычныя элемэнты поэмы. 5) Їдылія. 6) Баляда.

Драматычная поэзія. Дыалёгі і монологі. Барацьба, як асноўны мотыў драмы. Разгортваньне барацьбы ў драматычным творы. Віды драматычнай творчасці.

1) Трагедыя. Устанаўленьне асаблівасьцяў трагедыі на падставе вывучэньня „Антыгоны“ Софокля (пераклад на белар. мову ў выданьні ЦБ „Маладняка“). 2) Камэдыя. 3) Драма ў вузкім сэнсе: драма бытавая (Паўлінка Я. Купалы) і драма романтичная (Раскіданае гняздо Я. Купалы). 4) Другарадныя віды драмы: батлейка, фарс, мэлэдрама, водэвіль. Зьбіраньне тэкстаў батлейкі па ўспамінах старых батлейшчыкаў.

Падручнікі.

Асноўным падручнікам можа служыць кніжка А. В. Чычэрына: „Літаратура, как искусство слова“.

Карысна была-б кніжка Г. А. Шэнгелі: „Как писать статьи, стихи и рассказы“.

Пры вывучэньні вершазнаўства, можна раіць кніжку Г. А. Шэнгелі: „Практическое стиховедение“.

Пры вывучэньні строфічных вершаў можна карыстацца кніжкай Е. Барычэўскага: „Тэорыя сонэту“ (выданьне ЦБ „Маладняка“. Гэтым жа аўтарам напісана кніжка: „Поэтыка літаратурных жанраў“) выйдзе ў выданьні БДВ.

Пры вывучэньні драматычнай творчасьці, карысна кніжка А. Барадзіна: „В помощь начинающему драматургу“.

Кіраўніку гуртка варта карыстацца:

- 1) В. Томашевский—Теория литературы.
- 2) М. Рыбникова—Книга о языке.
- 3) Винокур—Культура языка.

Частка II.

А. Народная творчасць.

Азнаямленьне з народнай творчасьцю свае мясцовасьці. Віды народнай творчасьці: 1) *Абрадавая поэзія*: вясельле, зажынкі, дажынкі, купальле, вяснянкі, каляды. 2) Прыказкі, пагаворкі, загадкі. 3) *Бытавая поэзія*: песьні аб долі жанчыны. Соцыяльныя мотывы бытавое лірыкі (паншчына, малазямельле, рэкрутчына). 4) Казкі.

В. **Рэнэсанс** (эпоха гандлёвага капіталу).

1. Боккаччо—Новеллы. 2. Гамлет. Кароль Лір—Шэкспіра.

Водгукі гуманізму ў беларуск. пісьменстве. Ф. Скарына. Васіль Цяпінскі. Сымон Будны.

Пераход да прамысловага капіталізму і эпоха прамысловага капіталу.

Г. Клясыцызм. „Тарцюф“, Мешчанін у шляхецтве“
Мольера.

Водгукі клясыцызму на Беларусі: „Энэіда навыварат“, „Тарас на Парнасе“.

Д. Сэнтымэнталізм. Дунін-Марцынкевіч.

Е. Романтызм і Рэалізм.

Романтызм у беларускай літаратуры: Рыпінскі, Ян Чочат, Баршчэўскі.

Гётэ—„Фауст“, Байрон—„Манфрэд“.

Ж. Рэалізм. Г. Мопасан—„Милый друг“ і „Новеллы“; Флёбер—„Мадам Бавары“; Золя—„Углекопы“; Гауптман—„Ткачы“; Пушкин—„Евгений Онегин“; Тургенев—„Отцы и Дети“.

Рэалізм і народніцтва ў беларускай літаратуры: Ф. Багушэвіч—„Дудка беларуская“, „Смык беларускі“; Цётка—„Скрыпка беларуская“; Ядвігін Ш.—„Васількі“, „Бярозка“; Алесь Гарун—„Матчын дар“.

Нео-романтызм у расійскай літаратуры: Горкі Максім—„Челкаш“, „На дне“, „Песнь о соколе“, „Песнь о буреизвестнике“, „Мать“.

З. Сымболізм. Вал. Брусаў. Блок.

Беларуская літаратура: М. Багдановіч—„Вянок“; Я. Купала—„Лірыка“, „Раскіданае гняздо“; Я. Колас—„У палескай глушы“, „Новая зямля“, „Сымон Музыка“; Бядуля—„На зачарованых гонях“.

Увага. У беларускай літаратуры ні адзін з пісьменьнікаў цалком не зьяўляецца сымбалістым.

І. Футурызм. Маніфэсты Марынецьці. Маякоўскі. Вершы.

К. Новая сялянская поэзія ў Расіі.

Есенін—Лірыка. „Русь советская“, „Возвращение на родину“, „Русь уходящая“; Клюев—„Избяные песни“, „Ленин“, „Красный рик“; П. Орешин—„Красная Русь“ (выбранные вершы).

Пролетарская поэзія ў Расіі: Д. Бедны—„Мужики“, „Мой стих“, басыні і сатырыстычныя вершы Беднага; Безыменскі—„Как пахнет жизнь“; Вершы Герасімава, Кірылава, Казіна ў кнізе Львова-Рагачэўскага.

Пролетарская поэзія на Беларусі: Ц. Гартны—„Песьні працы і змаганьня“; М. Чарот—„Босыя на вогнішчы“; А. Александровіч—„На беларускім бруку“.

Л. Мастацкая проза часу рэволюцыі.

Расійскія пісьменьнікі: Лебедзінскі—„Неделя“; Малышкін—„Падение Дакра“; Сейфуліна—„Перегной“, „Правонарушители“; Невераў—„Ташкент город хлебный“; Гладкоў—„Цемент“.

Беларускія: Ц. Гартны—„Трэскі на хвалях“, „Сокі цаліны“; Чарот—„Веснаход“; Зарэцкі—„У віры жыцця“ і іншых аўтараў.

1. Усебеларускае аб'яднаньне поэтаў і пісьменьнікаў „Маладняк“: Чарот, Зарэцкі, Дудар, П. Трус, Александровіч, Якімовіч, Галубок і інш.

2. Літаратурнае згуртаваньне „Узвышша“: Пушча, К. Чорны, Крапіва, Дубоўка.

3. Украінскае аб'яднаньне сялянскіх пісьменьнікаў „Плуг“—часопіс „Плужанін“.

Падручнікі па вывучэньні беларускае літаратуры.

1. Часопіс „Маладняк“.
2. Гарэцкі. „Гісторыя беларускае літаратуры“.
3. Часопіс „Полымя“.
4. Паасобныя творы поэтаў і пісьменьнікаў (гл. кнігасьпіс).

Па расійскай літаратуры:

1. Львов-Рогачевский. „Новейшая русская литература“.

2. Львов-Рогачевский. „Книга для чтения по истории новейшей русской литературы“. т. I и II.

3. Коган—„Очерки по истории новейшей русской литературы“ т. I и II.

4. Горбачев—„Очерки современной русской литературы“.

5. Троцкий—„Литература и революция“.

6. Мендельштам—„Художественная литература в оценке русской марксистской критики“.

7. Введение в изучении искусства и литературы по Марксу, Энгельсу, Ленину, Мерингу, Плеханову и Каутскому. Гос. изд. Ленинград, 1926.

8. Рабочая бібліотэчка па літаратуры пад рэд. проф. Фрычэ. 14 выпускаў (кніжак) каштуюць прыбл. 7 руб.

Па Зах.-эўропэйскай літаратуры.

1. Коган—„Очерки по истории Западно-европейской литературы“, т. I и II.

2. Луначарскі—„История Западно-европейских литератур“. ч. I и II.

3. Раб. бібліотэка пад рэд. Фрычэ.

Увага. Для кіраўнікоў літгурткоў пажадана мець наступныя падручнікі:

1. „Искусство и литература в марксистском освещении“—3 кн.

2. „Литературная энциклопедия“ (словарь литературных терминов)—2 кнігі.

АНКЕТА

для ўступленьня ў літаратурны гурток пры
„Маладняку“

1. Прозьвішча
2. Імя
3. Па бацьку
4. Нацыянальнасьць
5. Соцыяльнае паходжэньне
6. Партыйнасьць
7. Профэсія
8. Адукацыя (што скончыў, або дзе вучыўся-цца)
.....
9. Пол
10. Узрост
11. Ці друкаваў свае творы
12. Ці піша ў газэты

Подпіс

„.....“ 1927 г.

A H K E T A

дан йотуқлиғи үз айрықшылығи түрде бұл
қайтадан...

1. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

2. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

3. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

4. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

5. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

6. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

7. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

8. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

9. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

10. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

11. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

12. Қызылорда облысындағы...
қайтадан...

1p 302

LIBRARY
1994

8000000032 1225

LIBRARY
1994